



MAHIDOL
UNIVERSITY

Wisdom of the Land

โรคเขตต้อน ฉบับประชาชน

คณะเวชศาสตร์เขตต้อน

มหาวิทยาลัยมหิดล



โรคเบตอร้อน ฉบับประชาชน

พิมพ์ครั้งแรก กุมภาพันธ์ 2554

จำนวนพิมพ์ 2,000 เล่ม

ISBN 978-974-11-1428-3

จัดทำโดย

คณะเวชศาสตร์เขตร้อน มหาวิทยาลัยมหิดล

ที่ปรึกษา

รศ. น.พ. ประดาป ลิงค์วานนท์

บรรณาธิการ

ชูเกียรติ ศิริวิชัยกุล

วิชิต ใจน์กิตติคุณ

กาญจนा หงษ์ทอง

บรรณาธิการบหควม

เกรียงศักดิ์ ลิมปิกิตติกุล

จิตติมา จิตวัฒน์

ชูเกียรติ ศิริวิชัยกุล

ดร. วัฒนกุลพานิชย์

ธีระ กุศลสุข

เยาวลักษณ์ สุขอนະ

ยุพาพร วัฒนกุล

วลัย บุษราทิจ

วัชรพงศ์ ปิยะภาณี

วีรวรรณ หัตถสิงห์

ศรีวิชา ครุฑสูตร



คำนำ

หนังสือ “โรคเขตต์้อนฉบับประชาชน” จัดทำขึ้นเพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการฉลอง 50 ปีแห่งการก่อตั้งคณะเวชศาสตร์เขตต์้อนมหาวิทยาลัยมหิดล (6 เมษายน 2503) โดยรวมความรู้เกี่ยวกับโรคเขตต์้อน (โรคที่พบได้บ่อยในพื้นที่เขตต์้อนรวมทั้งประเทศไทย) จากประสบการณ์ของคณาจารย์หลายท่านในคณะเวชศาสตร์เขตต์้อน โดยได้เขียนในลักษณะที่อ่านและเข้าใจได้ง่าย จึงเหมาะสมสำหรับประชาชนทั่วไป ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่าหนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านตามสมควร

บรรณาธิการ

สารบัญ

บทนำ	6
โรค 3 ห.	8
เจ้าชายนิกรา.....	28
॥ค่าลุยน้ำก็เป็นโรคได้	34
ปอดบวม	42
เจ้าตูบข้างบ้าน	52
ไม่มีเลือดออก...ทำไม้เป็นไข้เลือดออก	58
ไข้ไฮอ่อน...เชื่ออ่อนแต่โรคดุ	68
น้ำแก้วไข้ดัน	78
ปวดข้อเพราฯยุงลายกัด	82
โรคระบาดประจำปี	88
ตัวอะไรมะไปตามพิว	96
ช่วยด้วย...ไอเป็นเลือด	102
ปวดหัวหอย	108
คันกัน... สนจะบ่ารำคาญ	116
กินปลาดิบ...ระวังมะเร็ง	122
พยาธิตัวกลมในเดิน... กัจringอยู่รายรอบตัวเรา	128
บวนตามตัวเพราฯกินอาหารดิบ	142
พยาธิตัวตืด...กัยเม็ดในร่างกายคุณ	148
เป็นพยาธิ...ทำไม้ตัวบวม	156
ไปป่า...ระวังเป็นไข้ป่า	164
หนดแรง...ถึงตาย...เพราฯหน่อไม้ปีบ	174
คนไทยไม่บ้า...กับอะไรบากินสมอง	180
ก้องเสีย...ซ้อมไดร์เบล่า	186



พื้นที่ประเทศไทย

เมื่อกล่าวถึง โรคเขตร้อน

หลายคนคงบอกว่าไม่เคยได้ยิน
ไม่รู้จัก เคยได้ยินแต่โรคเบาหวาน

ความดันโลหิตสูง ฯลฯ แต่จริงๆ แล้ว

โรคเขตร้อนเป็นโรคที่ใกล้ตัวเรามาก เนื่องจากประเทศไทยอยู่ใน “เขตร้อน”
ซึ่งเขตร้อนจะครอบคลุมพื้นที่ของโลกแถบเส้นศูนย์สูตร ระหว่างเส้นรุ้งที่ 23.5
องศาเหนือ กับ เส้นรุ้งที่ 23.5 องศาใต้ ครอบคลุมพื้นที่ส่วนใหญ่ของทวีป
แอฟริกา เอเชียตอนใต้ อเมริกา拉丁 ยุโรปตอนใต้ เขตร้อนจีนกินพื้นที่กว่า
ครึ่งหนึ่งของผืนแผ่นดินทั้งหมด ซึ่งพื้นที่นี้มีประชากรอาศัยอยู่กว่าสองในสาม
ของประชากรทั่วโลก

ประเทศที่อยู่ในเขตร้อนมีลักษณะที่สำคัญคือ ส่วนใหญ่เป็นประเทศ
กำลังพัฒนาที่ยากจน มีประชากรหนาแน่น และเนื่องจากมีอากาศร้อนชื้น
เชื้อโรคจึงเพิ่มจำนวนได้รวดเร็ว รวมถึงแมลงพาหะของโรคด้วย เช่น ยุง
ไร แมลงวัน เห็บ ดังนั้นโรคเขตร้อนที่สำคัญจะอยู่ในกลุ่มโรคติดเชื้อ เช่น
โรคมาลาเรีย อุจจาระร่วง มาลาเรีย ไข้เลือดออก ฯลฯ และโรคที่เกิดจาก
ความยากจน เช่น โรคขาดสารอาหาร เป็นต้น

ประเทศไทยแม้เป็นประเทศกำลังพัฒนาแต่ก็มีระบบการแพทย์และสาธารณสุขที่จัดว่าดี ทำให้โรคเขตต์้อนหล่ายชนิดที่เคยเป็นปัญหานาโนดีต หมดความสำคัญลงไป แต่ก็ยังมีอิกหล่ายโรคที่ทำให้คนไทยเจ็บป่วย รวมถึง ภาวะโรคร้อนที่อาจทำให้โรคที่เคยสงบไปแล้ว กลับมาระบาดได้ใหม่ (เรารู้กันว่า “โรคอุบัติซ้ำ”) หรือมีโรคใหม่ๆ เกิดขึ้น (เรียกว่า “โรคอุบัติใหม่”) ดังนั้น การที่เราสร้างจักรโรคเขตต์้อนก็จะเป็นประโยชน์ช่วยให้เราป้องกันและดูแลรักษาตนเอง และรู้ว่าเมื่อเจ็บป่วยควรไปหาแพทย์เมื่อไร

โรคเขตต์้อน หมายถึง โรคที่พบในพื้นที่ที่เป็นเขตต์้อน ซึ่งถ้า นับดูโรคต่างๆ ที่เราสร้างแล้ว เกือบไม่มีโรคอะไรที่ไม่พบในเขตต์้อน เลย ดังนั้น เพื่อให้โรคเขตต์้อนแยกจากโรคทั่วไป จึงมีผู้ให้นิยามของ “โรคเขตต์้อน” ว่า หมายถึง “โรคที่พบได้บ่อยในพื้นที่เขตต์้อน แต่ไม่ ค่อยพบในพื้นที่อื่น”